

Ο σ. Χρήστος Μπίστης στα γραφεία του ΕΚΚΕ. Διακρίνεται το ιστορικό πανό της εφόδου στην αμερικάνικη πρεσβεία, στις 21.4.1975

Χρήστος Μπίστης*

50 χρόνια μετά

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΠΗΓΗ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΦΕΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Η απόδοση τιμής στη **Μεγάλη Προλεταριακή Πολιτιστική Επανάσταση** στην Κίνα και η μελέτη των συμπερασμάτων της με αφορμή τα 50 χρόνια απ' το ξέσπασμά της δεν αποτελεί παρελθοντολογία, ούτε αφορά μόνο την κινέζικη επανάσταση, αλλά την μελέτη και την αναζήτηση συμπερασμάτων για τις κατακτήσεις και τις ανατροπές των σοσιαλιστικών επαναστάσεων του 20ου αιώνα συνολικά, για την αναζήτηση απαντήσεων σε βασικά θεωρητικά και ιδεολογικά ερωτήματα και την ανασυγκρότηση του κομμουνιστικού κινήματος, αλλά και για την αποκατάσταση της αυτοπεποίθησης και της επαναστατικής ενότητας, όχι μόνο των κομμουνιστών αλλά και της παγκόσμιας εργατικής τάξης και των λαών στην κρίσιμη περίοδο που περνάμε σήμερα.

- Όπως η **Παρισινή Κομμούνια** που αποτέλεσε, παρά την ήττα της, αφετηρία και έμπνευση για την ανάπτυξη ενός παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος.
- Όπως η μεγάλη **Οκτωβριανή Επανάσταση** που αποτέλεσε εναρκτήριο σάλπισμα για κοσμοϊστορικές κατακτήσεις των λαών της ΕΣΣΔ, αλλά και για σειρά επαναστατικών κινήματων της εργατικής τάξης και των λαών του πλανήτη, που οδηγούσαν στη συντριβή του φασιστικού άξονα στο 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο και στο άνοιγμα του δρόμου για την ανατροπή του ιμπεριαλισμού - καπιταλισμού από το 1/3 των λαών της γης, στην κατεύθυνση του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού.
- Έτσι και η **Μεγάλη Προλεταριακή Πολιτιστική Επανάσταση της Κίνας** κάτω απ' την καθοδήγηση του συντρόφου Μάο τσε Τουνγκ δεν ήταν μια αποκλειστικά κινέζικη υπόθεση αλλά ο επαναστατικός ξεσηκωμός του ¼ του πληθυσμού της γης, για την αντιμετώπιση αντιδραστικών ρευμάτων και ανεπαρκειών που είχαν εμφανιστεί, με αφετηρία την ΕΣΣΔ, στο εσωτερικό σοσιαλιστικών χωρών και κομμουνιστικών κομμάτων και στην ίδια την Κίνα, , και οδηγούσαν στον εκφυλισμό, την υπονόμευση και την ανατροπή σοσιαλιστικών κατακτήσεων και στην παλινόρθωση του καπιταλισμού.

Παρά τις ήττες και τα πιασμάτα κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει, μέσα από μια συνολική

αποτίμηση, τις τεράστιες κοσμοϊστορικές κατακτήσεις των πρώτων αυτών σοσιαλιστικών επαναστάσεων. Όχι μόνο στο εσωτερικό των χωρών όπου επικράτησαν, με πρωτοφανή άλματα πολιτικής και οικονομικής απελευθέρωσης των λαών, αλλά και με την άσκηση μια καταλυτικής επιρροής, μαζί με τους ταξικούς αγώνες και των υπόλοιπων λαών της γης, που ανάγκαζαν το παγκόσμιο καπιταλιστικό – ιμπεριαλιστικό σύστημα τρομοκρατημένο από τις προλεταριακές επαναστάσεις σε παραχωρήσεις, κατακτήσεις και δικαιώματα για την εργατική τάξη και τους λαούς, όπως: το 8ωρο, πιο ανθρώπινες εργασιακές σχέσεις και συνδικαλιστικά δικαιώματα, κοινωνικές παροχές στην Υγεία και την Παιδεία, Δημοκρατικές Ελευθερίες, Αυτοδιάθεση των λαών.

Όλα αυτά που στις σημερινές συνθήκες μετά τις καταρρεύσεις των σοσιαλιστικών καθεστώτων αλλά και σε συνθήκες ολοκληρωτικής σήψης και αδιεξόδου του ιμπεριαλιστικού – καπιταλιστικού συστήματος αφαιρούνται και κατεδαφίζονται με πρωτοφανή βαρβαρότητα στην κατεύθυνση ενός παγκόσμιου κοινωνικού μεσαίωνα.

Γι' αυτό και σήμερα στην αναζήτηση απάντησης και δρόμων διεξόδου από την κρίση, δεν υπάρχει άλλη επιλογή απ' το ξαναζωντανέμα των εμπειριών και των κατακτήσεων, αλλά και τον εντοπισμό των ανεπαρκειών αυτών των επαναστάσεων, στην αναζήτηση των νέων δικών τους απαντήσεων για την εργατική τάξη και τους λαούς σύμφωνα με τις νέες συνθήκες για την κοινωνική και πολιτική τους απελευθέρωση.

Η Οκτωβριανή Επανάσταση

Ιδιαίτερης σημασίας ασφαλώς για την αξιοποίηση εμπειριών και συμπερασμάτων είναι ο μεγάλος Οκτώβρης που ενέπνευσαν και οργάνωσαν ο Λένιν και οι μπολσεβίκοι, που αντιστάθηκε και απέκρουσε τις επιθέσεις του συνόλου των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων της εποχής, για να προχωρήσει στη συνέχεια απομονώνοντας διαφόρων μορφών δεξιές και «αριστερές» παρεκκλίσεις, σε πρωτοφανή άλματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης – σε μια περίοδο όπου ο υπόλοιπος καπιταλιστικός κόσμος βούλιαζε στην κρίση και το αδιέξοδο:

Μέσα απ' την ανατροπή της καπιταλιστικής ιδιοκτησίας με μια εντυπωσιακή ανάπτυξη της Βιομηχανίας κατά 908% σε δέκα περίπου χρόνια, με την εκτίναξη της παραγωγής αγροτικών προϊόντων κατά 200% και 300% μέσα απ' την κολεκτιβοποίηση της αγροτικής παραγωγής, παράλληλα με τη διόγκωση της συμμετοχής των εργαζόμενων στον παραγόμενο πλούτο που έφτανε στο 77% του ΑΕΠ τη στιγμή που σε χώρες όπως Αγγλία, Γερμανία, ΗΠΑ δεν ξεπερνούσε το 55%. Κι' ακόμα με την εξάλειψη της ανεργίας, με την εφαρμογή του 7ωρου για μεγάλο τμήμα των εργαζόμενων και του πενήτημερου για το 63,4% του κόσμου της δουλειάς, τη δωρεάν και ανοιχτή παιδεία, υγεία και τον πολιτισμό που καταργούσαν τον αναλφαβητισμό και την καθυστέρηση –όταν η εργατική τάξη των καπιταλιστικών χωρών, θύμα της κρίσης της δεκαετίας του 30, βούλιαζε στην ανεργία και την εξαθλίωση. Και ήταν αυτές οι κατακτήσεις που οδηγούσαν την ΕΣΣΔ από το επίπεδο μιας από τις πιο καθυστερημένες στο να αναδειχτεί σε μια απ' τις πιο ισχυρές χώρες του πλανήτη και να αποτελέσει στυλοβάτη των αγώνων όλων των λαών για τη συντριβή του φασισμού στο 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο και για σειρά προλεταριακών και λαϊκών επαναστάσεων στην κατεύθυνση του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού.

Υπήρξαν ωστόσο και ορισμένες στρατηγικής σημασίας ανεπάρκειες σαν αυτές που διατυπώθηκαν στο Σχέδιο Συντάγματος της ΕΣΣΔ του 1936, αλλά και στο 18ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ και που θεωρούσαν ότι με την κατάργηση της καπιταλιστικής ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής «δεν υπάρχουν πια ανταγωνιστικές τάξεις» (Σχέδιο Συντάγματος) και ότι αντίθετα έχει επιτευχθεί «οριστική εξάλειψη των εκμεταλλευτριών τάξεων» (18ο Συνέδριο), υποτιμώντας έτσι τα καπιταλιστικά κατάλοιπα και τον μεταβατικό χαρακτήρα της σοσιαλιστικής κοινωνίας και εκτιμώντας σαν απειλή αποκλειστικά και μόνο την καπιταλιστική περικύκλωση, τις εξωτερικές επεμβάσεις και τους κατασκόπους.

Σ' αυτές τις εκτιμήσεις ασφαλώς οφείλονται και οι αυτοκριτικές που καταγράφονται όχι μόνο στο 18ο αλλά και στο 19ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ που διαπίστωναν απομάκρυνση του κόμματος απ' τις μάζες, επιβολή υπερβολικών τιμωριών και κατασταλτικών μέτρων σαν συνέπεια της σύγχυσης μεταξύ αντιθέσεων μέσα στο λαό με αντιθέσεις απέναντι στον εχθρό. Αξιοποιώντας αυτού του είδους τις ανεπάρκειες ήταν που οι εκπρόσωποι της αστικής τάξης και του καπιταλιστικού δρόμου που είχαν παρεισφρήσει στο Κόμμα προχωρούσαν με το 20ο και το 22ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ στην επιβολή της πολιτικής για το «Κράτος όλου του λαού» και το «Κόμμα όλου του λαού» καταργώντας έτσι τον προλεταριακό χαρακτήρα της πολιτικής εξουσίας, υπονομεύοντας τον σοσιαλισμό και αναπτύσσοντας την καπιταλιστική οικονομία, επιβάλλοντας στις διεθνείς σχέσεις τη γραμμή της «ειρηνικής συνύπαρξης» και του «ειρηνικού περάσματος στο σοσιαλισμό», οδηγώντας σε αλληπάλληλες ήττες, στη σύγχυση και στις διασπάσεις το παγκόσμιο κομμουνιστικό κίνημα, αλλά και στον ολοκληρωτικό εκφυλισμό και την καπιταλιστική παλινόρθωση την πρώτη χώρα της νικηφόρας προλεταριακής επανάστασης, την ΕΣΣΔ.

Η Κίνα και η Μεγάλη Προλεταριακή Πολιτιστική Επανάσταση

Η κινέζικη επανάσταση που ύστερα από μακρόχρονους ηρωικούς αγώνες είχε κατορθώσει να διώξει τους ιμπεριαλιστές αποικιοκράτες και τους γιαπωνέζους κατακτητές, να ανατρέψει τους φεουδάρχες αλλά και την κινέζικη μεγαλοαστική τάξη και να διώξει τον Τσανγκ Κάι Τσεκ στην Ταϊβάν, μέσα απ' την κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας και την κολεκτιβοποίηση της αγροτικής οικονομίας είχε κιάλας υπέρ τριπλασιάσει τον παραγόμενο πλούτο μέσα σε λίγα χρόνια, αλλά και το κατά κεφαλή εισόδημα, και είχε ανοίξει το δρόμο για την έξοδο του λαού από την πείνα και την εξαθλίωση. Είχε τροφοδοτήσει με νέα ορμή τα αντιιμπεριαλιστικά και απελευθερωτικά κινήματα των λαών σε όλο τον κόσμο.

Με το Μεγάλο Άλμα προς τα μπρος είχε αρχίσει να εγκαινιάζει την σοσιαλιστική οικοδόμηση παρά τις υπερβολές και τα πιασμένα που μαζί με επαναλαμβανόμενες φυσικές καταστροφές οδηγούσαν για ένα διάστημα σε ανακοπή της επαναστατικής πορείας. Οι αντεπαναστατικές εξελίξεις στην ΕΣΣΔ αλλά και αντίστοιχα ρεύματα στο εσωτερικό του ΚΚΚ και της κινέζικης κοινωνίας με επί κεφαλής τον Λιου Σάο Τσι και τον ΤενγκΣιάο Πινγκ οι οποίοι επέμεναν από τότε στην διατήρηση του «νεοδημοκρατικού» σταδίου και στην ανάπτυξη του καπιταλισμού στην Κίνα για δεκαετίες - έφεραν την κινέζικη επανάσταση και τον Μάο τσε Τουνγκ μπροστά στο ιστορικό δίλημμα: Συνέχιση και κλιμάκωση της ταξικής πάλης στις συνθήκες της Δικτατορίας του Προλεταριάτου, η συμβιβασμός, υποταγή και ανατροπή.

Οι απαντήσεις και οι τομές που επιχείρησε η Μεγάλη Προλεταριακή Πολιτιστική Επανάσταση είχαν σαν αφετηρία τους την αναγνώριση ότι η κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής όχι μόνο δεν καταργεί τις ανταγωνιστικές αντιθέσεις στο εσωτερικό της κοινωνίας αλλά από μίαν ορισμένη άποψη τις οξύνει. Κι' αυτό όχι μόνο λόγω εξωτερικών επεμβάσεων, ούτε μόνο γιατί τα κατάλοιπα των παλιών εκμεταλλευτριών τάξεων είναι κάθε άλλο παρά διατεθειμένα να υποταχθούν και να υποκύψουν. Αλλά και γιατί υπάρχει ακόμα και μετά τη δική τους ανατροπή η επιρροή του αντιδραστικού πολιτισμού, της ιδιοτέλειας, των ατομικισμών κάθε είδους που είχαν εκτραφεί για αιώνες και που παρά τους κοινωνικούς αγώνες της απελευθέρωσης δεν εξαφανίζονται αυτόματα και δεν παύουν να επηρεάζουν για αρκετό καιρό ακόμα τις λαϊκές μάζες.

Γιατί ακόμα η μεταβατική σοσιαλιστική κοινωνία χαρακτηρίζεται υποχρεωτικά για ένα μεγάλο διάστημα από διαφορές ανάμεσα στην παλλαϊκή και την συλλογική ιδιοκτησία, από το γεγονός ότι διατηρείται υποχρεωτικά η εμπορική ανταλλαγή και το αστικό δίκαιο, γιατί όπως έλεγε ο Μάο, παρά τη «σημαντική

διαφορά στο σύστημα ιδιοκτησίας» εξακολουθούσε να κυριαρχεί ένα μισθολογικό σύστημα «οκτώ διαφορετικών βαθμίδων, διανομή σύμφωνα με την εργασία και με εμπορευματική και χρηματική συναλλαγή, που όλα αυτά δεν διαφέρουν παρά πολύ λίγο από την παλιά κοινωνία». Και γιατί τέλος πέρα απ' τις μορφές ιδιοκτησίας ιδιαίτερη σημασία έχει η επιρροή και οι προσπάθειες των εκπροσώπων του καπιταλισμού τόσο στο Κράτος όσο και στο Κόμμα για την υπονόμηση του σοσιαλιστικού δρόμου και την επιστροφή σε μια καπιταλιστική πορεία και παλινόρθωση, όπως αποδείχτηκε τόσο από την Οκτωβριανή όσο και από την Κινέζικη Επανάσταση.

Έτσι οι προσπάθειες αντίστασης και αντεπίθεσης στους υπονομευτές και εχθρούς του σοσιαλιστικού δρόμου ξεκινούσαν με καταγγελίες και κινητοποιήσεις ενάντια σε παράγοντες της δημοσιογραφίας και του πολιτισμού που προσπαθούσαν να υπερασπίσουν και δικαιώσουν κρατικά στελέχη σε αντίθεση με λαϊκές διαμαρτυρίες και αντιθέσεις σε βάρος τους. Οι κινήσεις αυτές κλιμακώνονταν από το Μάη του 1966 με αφετηρία την διακήρυξη των 16 σημείων του πρόεδρου Μάο που έθετε πια ανοιχτά σαν στόχο εκείνους τους παράγοντες στο Κόμμα και στο Κράτος που επιδίωκαν τον καπιταλιστικό δρόμο, αλλά και με τελική επιδίωξη την αλλαγή και το συνολικότερο προσανατολισμό της κοσμοαντίληψης της κοινωνίας σε σοσιαλιστική και κομμουνιστική κατεύθυνση.

Ξεκινούσαν έτσι κινήματα εκατομμυρίων νεολαίων και φοιτητών κοκκινοφρουρών, εργατών, αγροτών και επαναστατών διανοούμενων σε όλα τα επίπεδα και όλους τους κοινωνικούς χώρους.

- Αποφασιστική σημασία είχαν οι παρεμβάσεις στο εποικοδόμημα για την ανατροπή των στελεχών του καπιταλιστικού δρόμου. Η κριτική και οι παρεμβάσεις των μαζών στις κρατικές υποθέσεις. Η συγκρότηση επαναστατικών επιτροπών από κομματικά στελέχη, μαζικές οργανώσεις και στελέχη του λαϊκού στρατού στο κράτος, σε εργοστάσια και λαϊκές κοινότητες. Το κίνημα παραπέρα αναμόρφωσης εργατών και αγροτών στα Πανεπιστήμια, αλλά και επανεκπαίδευση κρατικών στελεχών στη χειρονακτική εργασία, την απλή ζωή και την παραπέρα πολιτική διαπαιδαγώγηση.
- Κινήματα στον πολιτισμό ενάντια στον Κομφούκιο και την αστική ιδεολογία, ενίσχυση της λαϊκής τέχνης στη μουσική, το θέατρο, το μπαλέτο, τη ζωγραφική, την ποίηση. Κίνημα προσέγγισης και αναδιαπαιδαγώγησης των καλλιτεχνών μέσα στο λαό. Εκατοντάδες νέα περιοδικά και εφημερίδες, αλλά και εκατομμύρια εφημερίδες τοίχου, τα περίφημα Ντατζιμπάο, για την ανάπτυξη του διαλόγου, του προβληματισμού, την καταγγελία αντεπαναστατών, την ανταλλαγή και τη σύνθεση απόψεων σε επαναστατική κατεύθυνση μέσα στο λαό.
- Τεράστια προσπάθεια για την επιμόρφωση του λαού σε μια χώρα όπου μέχρι το 1949 ο αναλφαβητισμός κάλυπτε περίπου το 90% του πληθυσμού της υπαίθρου. Ιδιαίτερα στα χρόνια της Πολιτιστικής Επανάστασης αύξηση των σχολείων από 15εκ. σε 58εκ. μέχρι το 1976. Κατάργηση εξετάσεων, παλλαϊκό δικαίωμα και υποχρέωση για Μέση Εκπαίδευση. Άνοιγμα των Πανεπιστημίων στους εργάτες και τους αγρότες. Μαζική εκπαίδευση για όλο τον ενήλικο βίο. Επιδίωξη σύνδεσης χειρονακτικής εργασίας με μόρφωση και πολιτισμό για ένα εργαζόμενο λαό «κόκκινο και ειδικό».
- Ενίσχυση των συλλογικών κοινωνικών και λαϊκών επιδιώξεων σε βάρος του ατομικισμού και της ιδιοτέλειας. Πολιτική επιμόρφωση και μελέτη σε εργοστάσια, σχολεία και λαϊκές κομμούνες. Έκδοση σε

εκατομμύρια αντίτυπα του κόκκινου βιβλίου του Μάο για επικοινωνία των λαϊκών μαζών με το μαρξισμό – λενινισμό και τη σκέψη του Μάο. Καταγγελία του «ειρηνικού δρόμου» και του ρεβιζιονισμού της ΕΣΣΔ αλλά και της εισβολής στην Τσεχοσλοβακία. Ολόπλευρη στήριξη των διεθνών αγώνων των λαών που έδινε παράδειγμα και έμπνευση σε αγωνιστικά ξεσπάσματα όπως ήταν ο φοιτητικός ξεσηκωμός στη Γερμανία μετά τη δολοφονική επίθεση κατά του Ρούντνιχτούσκα, ο Μάης του 68 στη Γαλλία, οι Μαύροι πάνθηρες στις ΗΠΑ, αλλά και η εξέγερση του Πολυτεχνείου στην Ελλάδα. Και πάνω απ' όλα φυσικά η ολόπλευρη πολιτική, οικονομική και στρατιωτική στήριξη για τη νίκη της βιετναμέζικης επανάστασης ενάντια στον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό και την ντόπια αντίδραση.

- Ανατροπή των ιδεών της φεουδαρχικής κοινωνίας και του Κομφούκιου που θεωρούσαν τη γυναίκα απόλυτα υποτελή στους πατεράδες, τους συζύγους, τους αδελφούς, τους άντρες της οικογένειας. Όλα αυτά είχαν αρχίσει κιόλας να ανατρέπονται με τη νίκη της νεοδημοκρατικής επανάστασης, να καταργούνται οι αναγκαστικοί γάμοι και να αναγνωρίζεται το δικαίωμα του διαζυγίου και για τις γυναίκες. Ωστόσο για την πλειοψηφία των γυναικών εξακολουθούσαν να θεωρούνται σαν κύρια ενασχόληση οι δουλειές του σπιτιού, το μαγείρεμα, η καθαριότητα, το μπάλωμα των ρούχων, το τάϊσμα των παιδιών. Οι περισσότερες γυναίκες που άρχιζαν να απασχολούνται έξω απ' το σπίτι είχαν κατώτερους μισθούς και θεωρούνταν ανίκανες για πιο δύσκολες εργασίες. Με την Πολιτιστική Επανάσταση οι γυναίκες άρχιζαν να οργανώνονται ενάντια στην υποβάθμιση του ρόλου τους στη δουλειά και την κοινωνία.

Επιβάλλονταν ίσοι μισθοί για ίση δουλειά για άντρες και γυναίκες, έσπαγε το ανδρικό μονοπώλιο και οι γυναίκες αναλάμβαναν δουλειές στη βιομηχανία, στην τεχνική εκπαίδευση, στις κρατικές επιχειρήσεις, εντάσσονταν στο Λαϊκό Στρατό.

Σε αρκετές υπηρεσίες και εργοστάσια οι γυναίκες αποτελούσαν το 30% των επαναστατικών επιτροπών. Διευρύνονταν έτσι η αντίληψη ότι κριτήριο για τις ηγετικές θέσεις στην κοινωνία θα έπρεπε να είναι η πολιτική συνειδητοποίηση και η πείρα και όχι οι φυλετικές διακρίσεις. Υλοποιούνταν έτσι σε μεγάλο βαθμό η άποψη του Μάο ότι **«Η γυναίκα είναι το μισό του ουρανού»**.

- Με την κήρυξη της Πολιτιστικής Επανάστασης αναπτύσσονταν ένα κίνημα ανάμεσα τους βιομηχανικούς εργάτες για ένα παραγωγικό σύστημα που θα υπηρετεί πρώτα και κύρια τις κοινωνικές ανάγκες και όχι την αύξηση των κερδών των επιχειρήσεων. Για το ξεπέρασμα των διαφορών στο επίπεδο της εκπαίδευσης, στον πολιτισμό, στην τεχνική εξειδίκευση, στους μισθούς, ανάμεσα στην ύπαιθρο και στις πόλεις, αλλά και στη συμμετοχή των εργαζόμενων στη λήψη των αποφάσεων. Ο μαζικός ξεσηκωμός εκατοντάδων χιλιάδων εργατών το Γενάρη του 1967 στη Σαγκάη αμφισβητούσε τις αυθαιρέσεις διευθυντών που λειτουργούσαν τα εργοστάσια σαν καπιταλιστικές επιχειρήσεις. Προχωρούσε στην ανατροπή της μονοπρόσωπης διεύθυνσης από τα πάνω προς τα κάτω αντικαθιστώντας την από εκλεγμένες επαναστατικές επιτροπές εργατών, τεχνικών και κομματικών στελεχών. Καταργούνταν η δουλειά με το κομμάτι και τα ατομικά πριμ, αυξάνονταν οι μισθοί. Σε ορισμένα εργοστάσια η ετήσια παραγωγή ορίζονταν με συλλογικές αποφάσεις.

Η πολιτική μελέτη αποτελούσε κομμάτι της καθημερινής εργασίας όχι σε αφηρημένο θεωρητικό επίπεδο αλλά για την επίλυση προβλημάτων στην παραγωγή και την πολιτική ζωή του εργοστασίου. Για την ανάπτυξη του μορφωτικού επιπέδου των εργατών είχαν ιδρυθεί μέχρι το 1974 μόνο στη Σαγκάη 34 Πανεπιστήμια για βιομηχανικούς εργάτες. Παρά τις έντονες αντιθέσεις και τις ανωμαλίες που προκαλούσαν διευθυντικά στελέχη και οπαδοί του καπιταλιστικού δρόμου η βιομηχανική παραγωγή στην Κίνα αυξάνονταν στα χρόνια της Πολιτιστικής Επανάστασης (1966 - 1976) κατά 10% το χρόνο. Με την

πραξικοπηματική επιστροφή του ΤενγκΣιάο Πινγκ στα τέλη της δεκαετίας του 70 επιβάλλονταν οι παλιές εξουσίες των διευθυντικών στελεχών, η ισοπέδωση εργατικών κατακτήσεων και δικαιωμάτων, οι μισθοί με το κομμάτι και τα προνόμια των αφεντικών, η καπιταλιστική λειτουργία των επιχειρήσεων.

- Μεγάλη ήταν η επιρροή της Πολιτιστικής Επανάστασης και στην ύπαιθρο όπου ζούσε ακόμα το 80% του κινέζικου λαού. Με την ενθάρρυνση των κοκκινοφρουρών σε πολλές επαρχίες ιδρύονταν ανεξάρτητες αγροτικές ενώσεις. Όπου διαπιστώνονταν ατασθαλίες στις διοικήσεις των λαϊκών κοινοτήτων τις αντικαθιστούσαν οι αγροτικές επιτροπές οι οποίες εξέλεγαν τις νέες επαναστατικές διοικήσεις.

Νέες μορφές ανάπτυξης εκδηλώνονταν σε όλη την κινέζικη ύπαιθρο. Η λαϊκή κοινότητα του Ντατσάι σε μια ορεινή περιοχή αναδείχνονταν με τη συλλογική εργασία και τη στήριξη των αγροτών στις δυνάμεις τους σε πρότυπο, μέσα απ' την αφαίρεση πετρωμάτων και την επιχωμάτωση σε βραχώδεις περιοχές και χαράδρες που τις μετέτρεπαν σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Αποτέλεσμα ήταν η άνοδος του βιοτικού επιπέδου, η παραγωγή πλεονασμάτων, η βελτίωση των κοινωνικών υποδομών αλλά και η εκβιομηχάνιση της υπαίθρου για τη συνολικότερη αύξηση του λαϊκού εισοδήματος. Με πρότυπο την κομμούνια του Ντατσάι μέχρι το τέλος της Πολιτιστικής Επανάστασης είχαν ιδρυθεί πάνω από 800.000 βιομηχανίες στην ύπαιθρο και γύρω στα 90.000 υδροηλεκτρικά έργα με αποτέλεσμα το 15% της βιομηχανικής παραγωγής της Κίνας να έχει περάσει στην ύπαιθρο.

Με την ανατροπή της Πολιτιστικής Επανάστασης οι κοινωνικές και οικονομικές επαναστατικές αλλαγές ανατρέπονταν σταδιακά. Το Ντατσάι ανακηρύσσονταν σε απάτη. Οι λαϊκές κοινότητες διαλύονταν για να επιβληθεί και πάλι η ιδιωτική καλλιέργεια και να ξεπουληθούν οι μηχανικοί εξοπλισμοί σε συγγενείς, φίλους και παράγοντες των οπαδών του καπιταλιστικού δρόμου. Οι εξελίξεις αυτές έφεραν μαζί τους την εκτίναξη της ανεργίας στην ύπαιθρο που αποτελούσε αφετηρία για μια νέα μορφή ανάπτυξης της καπιταλιστικής οικονομίας, για την ανατροπή κατακτήσεων και δικαιωμάτων του συνόλου των εργαζόμενων και την «κινεζοποίηση» του κινέζικου λαού, στην υπηρεσία του κεφαλαίου και των μεγάλων πολυεθνικών επενδύσεων.

Ορισμένα πρώτα συμπεράσματα

Μέσα στα 10 χρόνια που είχε διαρκέσει η Μεγάλη Προλεταριακή Πολιτιστική Επανάσταση είχε κατορθώσει να ξεσηκώσει τον ενθουσιασμό και τη μαχητικότητα του κινέζικου λαού, να ανατρέψει κομματικές πλειοψηφίες του καπιταλιστικού δρόμου, να ξαναζωντανέψει τις επιδιώξεις του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού όχι μόνο στο εσωτερικό της Κίνας αλλά και για το παγκόσμιο επαναστατικό και κομμουνιστικό κίνημα.

Ωστόσο με δήλωσή του τον Οκτώβρη του 1968 που επαναλαμβάνονταν στην εισήγηση του 9ου Συνέδριου του ΚΚΚίνας ο Πρόεδρος Μάο διαπίστωνε και προειδοποιούσε:

«Έχουμε ήδη κατακτήσει μεγάλες νίκες. Αλλά η ηττημένη τάξη θα συνεχίσει να αντιστέκεται. Οι άνθρωποι αυτοί είναι ακόμα εδώ και η τάξη τους επίσης. Γι' αυτό δεν μπορούμε να μιλάμε για τελική νίκη. Ακόμα και για τις επόμενες δεκαετίες δεν πρέπει να σταματήσουμε να επαγρυπνούμε. Σύμφωνα με τη λενινιστική άποψη, η οριστική νίκη μιας σοσιαλιστικής χώρας απαιτεί όχι μόνο τις προσπάθειες του προλεταριάτου και των λαϊκών μαζών της χώρας αυτής, αλλά εξαρτάται ακόμα από τη νίκη της παγκόσμιας επανάστασης και από την κατάργηση σε παγκόσμια κλίμακα της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο για τη χειραφέτηση όλης της ανθρωπότητας. Γι' αυτό το να μιλάμε με ελαφριά καρδιά για οριστική νίκη της επανάστασης μας είναι λάθος, είναι αντιλενινιστικό κι' ακόμα περισσότερο δεν

ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα».

Έτσι και στα χρόνια της Πολιτιστικής Επανάστασης δεν είχαν πάψει να εντείνονται οι εξωτερικές και εσωτερικές επιθέσεις ενάντια στον κινέζικο λαό.

- Η εντεινόμενη επέμβαση των ΗΠΑ στο Βιετνάμ δεν είχε σαν στόχο της μόνο την βιετναμέζικη επανάσταση αλλά και την κινέζικη επανάσταση. Ακόμα και μετά την ιστορική της ήττα και την αποχώρηση από την βιετναμέζικη χερσόνησο κάθε άλλο παρά σταματούσαν οι επιθέσεις της ενάντια στα απελευθερωτικά κινήματα σε όλο τον κόσμο και οι προσπάθειες για περικύκλωση της Κίνας.
- Η ρεβιζιονιστική ΕΣΣΔ δεν διέκοπτε μόνο κάθε οικονομική και τεχνική υποστήριξη προς την κινέζικη επανάσταση, αλλά μετά την εισβολή στην Τσεχοσλοβακία μετακινούσε ένα εκατομμύριο στρατιώτες στα βόρεια σύνορα της Κίνας και προχωρούσε σε σειρά στρατιωτικών προκλήσεων με θύματα κινέζους μαχητές, αλλά και σε απειλές για επιθέσεις ενάντια στις κινέζικες πυρηνικές εγκαταστάσεις. Ταυτόχρονα η υποστήριξή της ήταν πολύμορφη προς τους εκπροσώπους του καπιταλιστικού δρόμου στο εσωτερικό της Κίνας.
- Αναγνωρίζοντας ως κύριο κίνδυνο ακόμα και μια στρατιωτική επίθεση απ' τη μεριά της ΕΣΣΔ το ΚΚίνας και ο Μάο τσε Τουνγκ επέλεξαν, σε μια κατεύθυνση αξιοποίησης των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων, μια βελτίωση των διπλωματικών και οικονομικών σχέσεων με τις δυτικές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις με αφετηρία την επίσκεψη του Νίξον στο Πεκίνο.

Για την αντιμετώπιση της εξωτερικής απειλής επιχειρούνταν ακόμα η ενίσχυση της εσωτερικής συνοχής στο Κόμμα, στο Στρατό και στο Κράτος με την αποκατάσταση σχέσεων με εκπροσώπους του καπιταλιστικού δρόμου όπως ο ΤενγκΣιάο Πινγκ, που ύστερα από μια επιφανειακή αυτοκριτική για τη στάση του στα πρώτα χρόνια της Πολιτιστικής Επανάστασης επανέρχονταν στην κομματική και κρατική ηγεσία. Και ήταν αυτό το ρεφορμιστικό μπλοκ που αξιοποιούσε τη λεγόμενη «Θεωρία των τριών κόσμων- (2 Υπερδυνάμεις, Δεύτερος κόσμος, Τρίτος κόσμος)» για να ενισχύσει τα ανοίγματα προς τον καπιταλισμό με τελική επιδίωξη την κυριαρχία του καπιταλιστικού δρόμου στο εσωτερικό της Κίνας.

- Υπήρχαν ωστόσο αδυναμίες και στα ίδια τα μαζικά κινήματα της Πολιτιστικής Επανάστασης που εκτός από τις προσπάθειες για τη διάσπαση και την υπονόμισή τους από τα δεξιά, υπονομεύονταν και από «αριστερές» παρεκκλίσεις που συνέχισαν τις αντιθέσεις ανάμεσα στο λαό με τις αντιθέσεις απέναντι στον εχθρό και δημιουργούσαν χαοτικές καταστάσεις. Ο Μάο είχε επανειλημμένα καταδικάσει συνθήματα ορισμένων ερυθροφρουρών που έλεγαν «να αμφισβητούμε τα πάντα, να ανατρέπουμε τα πάντα» θεωρώντας ότι στόχος της επανάστασης έπρεπε να είναι η ενότητα του 90% των λαϊκών μαζών, η πολιτική διαπαιδαγώγηση και όχι η προσφυγή στη βία, η θεραπεία της ασθένειας για τη διάσωση του αρρώστου και ότι αυτή η πολιτική θάπρεπε να εφαρμόζεται απέναντι σε όσους ανθρώπους του λαού είχαν λαθεμένες αντιλήψεις.

Υπήρχαν ακόμα απόψεις που θεωρούσαν αδύνατη την επαναστατική ανασυγκρότηση του Κόμματος και επιδίωκαν τη διάλυση και την αντικατάστασή του από λαϊκές κομμούνες σαν αυτή της Σαγκάης, που είχαν κι' αυτές καταδικαστεί επανειλημμένα από τον Μάο τσε Τουνγκ ο οποίος θεωρούσε εντελώς απαραίτητη την ενδυνάμωση του επαναστατικού Κόμματος της εργατικής τάξης για την υπεράσπιση και τη συνέχιση της επανάστασης στις συνθήκες του Σοσιαλισμού.

Από μια στιγμή και πέρα, με την χειροτέρευση της υγείας του πρόεδρου Μάο, την καρδιακή προσβολή του 1972, την αδυνατισμένη του όραση που δεν του επέτρεπε να διαβάσει ντοκουμέντα ούτε να συντάξει από μόνος του καινούρια και ιδιαίτερα μετά το θάνατό του το Σεπτέμβρη του 1976, οι αντεπαναστατικές

δυνάμεις, αξιοποιώντας τις εξωτερικές και εσωτερικές αντιθέσεις, αλλά και φαινόμενα κόπωσης μέσα στο λαό, προχωρούσαν στη διοργάνωση πραξικοπήματος για την επαναφορά των δυνάμεων του καπιταλιστικού δρόμου στην εξουσία. Πραγματοποιούσαν τη σύλληψη μελών της καθοδήγησης που είχαν αναδειχτεί από το 9ο και το 10ο Συνέδριο του Κόμματος και που ονομάζονταν «συμμορία των τεσσάρων», καθαιρούσαν το ¼ των μελών της Κεντρικής Επιτροπής και διέγραφαν χιλιάδες μέλη και στελέχη που είχαν πρωτοστατήσει στην ανάπτυξη των μαζικών κινημάτων.

Για ένα μεγάλο διάστημα μετά το 11ο Συνέδριο του ΚΚΚίνας που αποκαθιστούσε μεγάλο αριθμό ρεφορμιστικών στελεχών, δεν αμφισβητούνταν η Πολιτιστική Επανάσταση ούτε η επαναστατική γραμμή του πρόεδρου Μάο. Στην πράξη ωστόσο η Κίνα οδηγούνταν σταδιακά και βήμα προς βήμα στον καπιταλιστικό δρόμο.

Αποκάλυψη των πραγματικών επιδιώξεων αυτής της αντεπαναστατικής στροφής είναι η σημερινή εικόνα της κινέζικης κοινωνίας. Είναι το γεγονός ότι η σημερινή κομματική ηγεσία, 50 χρόνια μετά, προχωρούσε στην διακήρυξη ότι δεν πρόκειται να επιτρέψει άλλη φορά μια Πολιτιστική Επανάσταση. Είναι η εκτίμηση ότι η σημερινή Κίνα αποτελεί τη χώρα του πιο άγριου καπιταλισμού με τις μεγαλύτερες κοινωνικές ανισότητες στον κόσμο. Η χώρα με τους περισσότερους δισεκατομμυριούχους - 596 έναντι 577 στις ΗΠΑ - από τη μια, αλλά και πάνω από 150 εκατομμύρια εργαζόμενους που ζουν με 1 δολάριο την ημέρα από την άλλη. Με μεσαιωνικές συνθήκες εργασίας κύρια για τους εσωτερικούς μετανάστες διωγμένους απ' τα χωριά τους εξ' αιτίας της διάλυσης των λαϊκών κοινοτήτων, που εργάζονται χωρίς συμβάσεις εργασίας και δικαιώματα, με 12ωρα καθημερινής απασχόλησης, με 6 ή και 7 μέρες δουλειά τη βδομάδα. Με αλληπάλληλες αναταραχές και εξεγέρσεις σε διάφορες περιοχές ιδιαίτερα στις ελεγχόμενες από πολυεθνικές επιχειρήσεις. Με την πλήρη ένταξή της στη λειτουργία του παγκόσμιου καπιταλιστικού - ιμπεριαλιστικού συστήματος στις συνθήκες της τρίτης δομικής κρίσης του καπιταλισμού, που μετά το κραχ του χρηματιστηρίου της Σαγκάης απειλείται και αυτή από οικονομικές καταρρεύσεις, συμβάλλοντας ιδιαίτερα στις ανησυχίες για μια νέα ιστορική βουτιά στην παγκόσμια καπιταλιστική οικονομία.

Είναι η ίδια η ιστορική πραγματικότητα, η ίδια η ζωή που επιβεβαιώνουν την αναγκαιότητα και τις ιστορικές κατακτήσεις των σοσιαλιστικών επαναστάσεων. Που αποδείχνουν στην πράξη το μεγαλείο της Μεγάλης Προλεταριακής Επανάστασης και την ορθότητα της γραμμής του Πρόεδρου Μάο για τη συνέχιση της επανάστασης στις συνθήκες του Σοσιαλισμού. Και είναι τα σωστά θετικά και αρνητικά συμπεράσματα απ' αυτές τις μεγάλες ιστορικές εμπειρίες που μπορούν να οδηγήσουν στην αποκατάσταση της ενότητας και την ανασυγκρότηση του κομμουνιστικού κινήματος σε επαναστατική κατεύθυνση, για την ενοποίηση της μεγάλης εργατικής και λαϊκής πλειοψηφίας, την ανατροπή των εκμεταλλευτών και των εχθρών των λαών ένα προς ένα, την απελευθέρωση από τη σύγχρονη καπιταλιστική βαρβαρότητα και το νέο κοινωνικό μεσαίωνα που μας έχουν ετοιμάσει.

***Εισήγηση του ιστορικού στελέχους της επαναστατικής αριστεράς, του ΕΚΚΕ και της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, Χρήστου Μπίστη, στο διήμερο συζητήσεων που οργανώθηκε με πρωτοβουλία του ΚΚΕ(μ-λ) και του Μ-Λ ΚΚΕ, για τα 50 χρόνια από το ξέσπασμα της Μεγάλης Προλεταριακής Πολιτιστικής Επανάστασης στην Κίνα (4 και 5 Ιούνη 2016 στην ΑΣΟΕΕ).**